

Libby Purves: Hogyan ne neveljük tökéletes gyereket?

Libby Purves harminckét évesen szülte első gyermekét. Így azonban volt ideje hasznos tapasztalatokat gyűjteni bárpincérnőként, utazó riporterként és műsorvezetőként, majd hat izgalmas hónapot töltött el a Tatler című társadalmi lap szerkesztőjeként. A fenti karrier komoly gyakorlatot jelentett az olyan anyai feladatok megoldásához, mint például az alvás nélküli létezés vagy az összeférhetetlen egyének megbékítése. 1986-ban annyira felbosszantotta a gyermekgondozási könyvekben felvázolt tökéletes anyakép, hogy megírta az annyira kedvelt *Hogyan ne legyünk tökéletes anyák*. 1988-ban férjével, Paul Heineyvel nekivágott egy 2700 kilométeres vitorlásútúrának egy három- és egy ötéves gyerekkel. Az utazás történetét megírta az 1990-ben megjelent *Egynyári kaland* című könyvében. Legújabb könyve az 1994-ben kiadott *Hogyan ne legyünk tökéletes család*.

Libby Purves Suffolokban egy kis farmon él férjével és gyermekeivel, akik most tizenkét és tizenhárom évesek. Hetente egyszer Londonba utazik, és a *Radio 4 Hétközben* című beszélgetős műsorát vezeti, és ír a *Times*ba, valamint más lapokba és folyóiratokba.

A szerző könyvét minden általános iskolai tanárnak ajánlja.

A szülők figyelmét a következő verssel kívánja felkelteni műve elején a szerző:

A gyerekeid nem a te gyerekeid,
Az élet vágyik bennük
önmagára.
Általad és nem belőled teremnek,
Veled vannak, de nem neked.
Szereteted az övék, a gondolataid nem,
Mert megvannak a maguk gondolatai.
Csak a testüknek adhatsz szállást,
A lelkük a holnap házában lakik,
ahová te álmaidban sem léphetsz.
Megpróbálhatsz hasonlítani hozzájuk,
de ne hasonlítsd őket magadhoz.
Mert az élet nem lép hátra, és nem a tegnap rabja.

Kahlil Gibram A próféta, 1923.

A minden részletre kiterjedő, mindent megkérdőjelező tekintet, az illúziók rokonszenves hiánya ismét remekül hasznosítható, együttérző szülőkalauzt teremtett, mely a családi életet ünnepli a maga teljességében. Néhány téma a könyvből:

- Az első barátok: a mások gyerekei.
- Anyai tekintély: a más gyerekek szülei.
- A fegyelem hajnala: ész, nyakleves, önvédelem.
- A televízió: vajon gyógyítható.
- Ami igaz, az igaz: testvérharcok.
- A neveltetés: iskolák, tanfolyamok, lökés és húzás.
- A pénz beszél: de mit mond?
- Nehéz viselet: el a szabályokkal!
- Játékok: limlom és lelkesedés.
- Hit, félelmek és legendák.
- Hurrá: vigalom és világtörés.
- Menekülőben: mami meglóg.

Néhány érdekes tény a 23. Ajánlásból:

Mozart ötévesen komponált. Dolly Parton szintén.

Egy átlag négyéves 1500 szót tud. Az ötéves 2072-t, a hatéves 2562-t. Nem jegyezték föl, ebből mennyi a csúnya szó.

XIV. Lajos, a Napkirály, négy hónappal az ötödik születésnapja előtt került a trónra, vezetője (és jog szerint tulajdonosa) lett tizenkilenc-millió embernek. Nem sokkal ezután mégis majdnem belefutott egy tóba, mert senki sem vigyázott rá.

A jelenlegi dalai láma öt évesen került trónjára.

Churchillt hét éves korában az osztály egyik legrosszabb tanulójának, tehetségtelen, unalmas, együttműködésre képtelen fickónak tartották. Csak az utóbbi tulajdonsága maradt meg változatlanul idősebb korára.

Sigmund Freud ugyanebben a korban szándékosan a szőnyegre pisilt a szülei szobájában. Mi-re az édesapja: – Ez a fiú úgyse viszi soha semmire.

Libby Purves könyvében megnyugtatóan emlékezteti az olvasót, hogy tökéletes gyereket épp-úgy nem hord hátán a föld, mint tökéletes anyát.

A könyvet a Gabo Kiadó jelentette meg. Minden szülő és pedagógus figyelmébe ajánljuk.

Gabo Könyvkiadó, Borsodi Nyomda Kft. 1998. 190 p. 598 Ft.

*

Iskolai mentálhigiéné

– SZERKESZTETTE: KÉZDI BALÁZS –

Fél évszázados elsorvasztása után a lelki egészségvédelem, a mentálhigiéné társadalmi legitimációja, szükségességének felismerése ismét erősödőben van. Mögötte ott a felismerés: az ország mentálhigiéné állapotja katasztrofális. A civil szervezetek fokozódó aktivitása javított a helyzeten, ám a megkésetttség következményeinek felszámolásához kevésnek bizonyult. Számos elméleti és módszertani kérdés vár megválaszolására.

Kézdi Balázs írja bevezető tanulmányában, hogy a mentálhigiéné szinte divatszóvá lett társadalmunk hétköznapijaiban. A tudomány képviselői – annak ellenére, hogy a fogalom divatosá válása azt a veszélyt is magában rejti, hogy a szó jelentése szinte parttalaná válhat – örvendetesnek tekintik ezt a jelenséget.

A mentálhigiéné mint laikus mozgalom jelent meg a század elején. Chicagóban egy gyógyult elmebeteg, Cl. Beers nevéhez fűződik az a kezdeményezés, amely az elmeegészségügy intézményeinek és a volt betegek sorsának humanizálását tűzte ki céljául. A mozgalom hamarosan Európában is megjelent. A világ különböző helyein a kor progresszív szellemiségű pszichiátriai nemcsak támogatták, hanem élére is álltak a lelki eredetű, a lelki működések egyensúlyának megbomlásával járó betegségek társadalmi szintű megelőzését célzó programoknak. Hazánkban Fabinyi Rudolf és Oláh Gusztáv munkásságához köthető a világszínvonalú mentálhigiéné feltételeinek szellemi és intézményi megteremtése. Létrehozták a Mentálhigiéné Ligát, kidolgozták a megelőzés elvi és módszertani krédóját. A II. világháború megtörte ezt a folyamatot. A nyugati demokráciákban a mai napig egy töretlen fejlődési pályán jelenik meg a lelki egészségvédelem szemlélete és gyakorlata. Hazánkban az elmúlt évtizedekben elsorvasztották a korábbi eredményeket, majd a mentálhigiéné, mint szemléletet teljesen negligálták. A rendszerváltás utáni évek legitimálták a problémát, azonban a megkésetttség következményei nem számolódtak fel. Elméleti és módszertani kérdések várnak tisztázásra.

A század második felében új paradigma jelent meg a mentálhigiéné világában. A korábbi orvosi világlátás után megjelent egy társadalomtudományok felől jövő megközelítés (szociológia, szociálpszichológia, pszichoanalízis, kulturális antropológia). Az új paradigma megjelenése nem jelentette a korábbi érvényességének automatikus megszűnését. Korunkban a pszichiátria fokozatosan elveszítette primátusát a mentálhigiéné elméleti-szemléleti és gyakorlati megalapozásában és megvalósításában akkor is, ha közben az elmeorvoszat keretében is megjelent a multidiszciplinaritás elve. Ma a téma gazdája már nemcsak a pszichiáter, hanem a pedagógus, a politikus és a szociális munkás is. A prevenció elvét felváltotta az egészség promóció elve. Azaz egyre inkább azt kell kutatni, hogy hogyan legyünk egészségesekek, s nem azt, miképpen ne legyünk betegek.

A második mentálhigiéné paradigma térhódítása mindinkább a személyiségfejlődési csoportok, valamint a lelki egészségvédelem szempontjából tradicionális pozícióban lévő szerepeket betöltő személyek stratégiai fontosságát emelte ki.

A pedagógusnak is felértékelődött a helye a mentálhigiéné világában. Az új helyzetben tehát megnőtt az iskola és a pedagógusok jelentősége.

A kötet esszéi, tanulmányai, számos esetleírás és gyakorlati példa elemzése jelentős segítséget nyújthat a különböző területeken dolgozó pedagógusok számára.

Jó lenne, ha az egyes nevelőtestületek nevelési értekezleten megvitatnák a közös tennivalókat. Jó lenne, ha minden pedagógus elolvasná ezt az értékes tanulmánykötetet Kézdi Balázs, Buda Béla, Péley Bernadette, Révész György, Nagy László, Szilágyi Vera, Gyenge Eszter, Balikó Márta tanulmányával.

Pannónia Könyvek, Molnár Nyomda, Pécs, 1998. 150 p.

NANSZÁKNÉ DR. CSERFALVI ILONA
Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola
Debrecen

Ferenczi Gyula – Fodor László: A pedagógia tudományelméleti alapjai

Romániában a pedagógiai szakirodalom magyar anyanyelven szinte teljes egészében hiányzik. Az utolsó magyar nyelvű pedagógiai egyetemi jegyzet 1955–1957-ben jelent meg a Bolyai Tudományegyetem Neveléstudományi Tanszékének kiadásában *Neveléstudományi kérdések* címen, mely a romániai viszonyok között az első rendszerbe foglalt pedagógiai munkák közé sorolható. Az 1980-ban megjelent *Korszerű oktatásemélet* című könyv tárgyánál, szemléletmódjánál fogva inkább tudományos jellegű munka, mint tankönyv. Ennek következtében alakult ki az a sajnálatos helyzet, hogy sem a tanítóképzés, sem az egyetemen folyó tanárképzés és továbbképzés a mai napig nem rendelkezik minimális magyar nyelvű pedagógiai szakirodalommal, amely nyilvánvalóan fékezőleg hatott mind az utóbbi 20–30 év alatt bekövetkezett tudományelméleti információk, a szemléletmódban végbement változások, a didaktikai és nevelési technológiák minőségi átalakulásainak elterjedésére és asszimilációjára, mind pedig a nevelési gyakorlat korszerűsítésére.

A *pedagógia tudományelméleti alapjai* című könyv első kötete egy olyan sorozatnak, amely felöleli a pedagógiai tudományok alapvető területeit (didaktika, nevelésemélet, iskolai szervezés, neveléstörténet stb.), s így hozzájárul a hazai pedagógusképzés korszerű követelményeinek a ki-elégítéséhez.

A *pedagógia tudományelméleti alapjai* mint a pedagógiai tudományok egyik szerves része bizonyos értelemben lemaradt a neveléstudomány más területeihez (didaktika, nevelésemélet stb.) viszonyítva. Ily módon úr keletkezett a pedagógia alapkérdéseit tárgyaló diszciplína és a többi pedagógiai terület eredményei között, sőt a bevezető résszel foglalkozó munkák jó része felfogásban és szemléletmódban szinte megrekedt a hatvanas-hetvenes évek színvonalán. Természetes igény tehát, hogy a pedagógia alapjaival foglalkozó tudományágba is bevigyük az újabb pszichológiai, humán-genetikai, szociálpszichológiai, rendszerelméleti, információelméleti stb. kutatások eredményeit és paradigmáit.

Egy ilyen követelmények kielégítésére törekvő, az eddig kialakult különböző álláspontokat rendszerbe foglaló, az elmélet és gyakorlat kölcsönhatásait feltáró könyv, amely elősegíti mind a szakképzés (tanítóképzés, szaktanárképzés, pedagógia szakos tanárok képzése), mind a továbbképzés optimalizálását, tehát nem egyszerűen hézagpótló, hanem objektív szükségleteket figyelembe vevő munka.

Mindezen megfontolások alapján reméljük, hogy e könyv hasznos dokumentációs eszközzé